

V Bruselu dne 4.6.2020
COM(2020) 549 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2020) 549 final of 20.5.2020.
Concerns all linguistic versions except English, French, German and Latvian.
Modification of the document's marking on the cover page.
The text shall read as follows:

ZPRÁVA KOMISE

Lotyšsko

Zpráva vypracovaná v souladu s čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie

ZPRÁVA KOMISE

Lotyšsko

Zpráva vypracovaná v souladu s čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie

1. Úvod

Dne 20. března 2020 přijala Komise sdělení o aktivaci obecné únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu. Tato doložka stanovená v čl. 5 odst. 1, čl. 6 odst. 3, čl. 9 odst. 1 a čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1466/97 a čl. 3 odst. 5 a čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 1467/97 usnadňuje koordinaci rozpočtových politik v dobách závažného hospodářského útlumu. Komise ve svém sdělení Radě předestřela svůj názor, že vzhledem k očekávanému závažnému hospodářskému útlumu v důsledku rozšíření onemocnění COVID-19 připouští stávající podmínky aktivaci doložky. Hodnocení Komise odsouhlasili 23. března 2020 ministři financí členských států. Aktivace obecné únikové doložky umožňuje dočasně se odchýlit od postupu korekce k dosažení střednědobého rozpočtového cíle, pokud to neohrozí udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu. Pokud jde o nápravnou složku, může Rada na doporučení Komise rovněž rozhodnout o přijetí revidované fiskální trajektorie. Obecná úniková doložka nicméně nepozastavuje postupy v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Členským státům dovoluje odchýlit se od rozpočtových požadavků, které by se uplatňovaly za normálních okolností, a Komisi a Radě umožňuje provádět v rámci paktu nezbytná opatření pro koordinaci politik.

Údaje oznámené lotyšskými orgány dne 31. března 2020 a následně potvrzené Eurostatem¹ ukazují, že v roce 2019 dosáhl schodek veřejných financí v Lotyšsku 0,2 % HDP, zatímco hrubý veřejný dluh činil 36,9 % HDP. Podle programu stability z roku 2020 plánuje Lotyšsko v roce 2020 schodek ve výši 9,4 % HDP a dluh ve výši 51,7 % HDP.

Plánovaný schodek na rok 2020 dokazuje zjevnou existenci nadměrného schodku, jak je stanoven v Paktu o stabilitě a růstu.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem proto Komise vypracovala tuto zprávu, v níž analyzuje, jak Lotyšsko plní kritéria schodku a dluhu stanovená ve Smlouvě. Kritérium dluhu lze považovat za splněné, jelikož poměr dluhu k HDP je pod úrovní referenční hodnoty 60 % HDP stanovené Smlouvou. Bere v úvahu všechny rozhodující faktory a věnuje náležitou pozornost velkému hospodářskému otřesu v důsledku pandemie COVID-19.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fe77-a07764b0369f>

Tabulka 1. Schodek veřejných financí a veřejný dluh (v % HDP)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Kritérium schodku	Saldo veřejných financí	0,2	-0,8	-0,8	-0,2	-7,3	-4,5
Kritérium dluhu	Hrubý veřejný dluh	40,9	39,3	37,2	36,9	43,1	43,7

Zdroj: Eurostat, prognóza Komise z jara 2020

2. KRITÉRIUM SCHODKU

Na základě programu stability z roku 2020 má schodek veřejných financí Lotyšska v roce 2020 dosáhnout 9,4 % HDP, což je nad referenční hodnotou 3 % HDP uvedenou ve Smlouvě a nikoli blízko k ní.

Plánované překročení referenční hodnoty v roce 2020 je výjimečné, jelikož je důsledkem závažného hospodářského útlumu. Vzhledem k dopadu pandemie COVID-19 předpovídá prognóza Komise z jara 2020 pokles reálného HDP v roce 2020 o 7,0 %.

Plánované překročení referenční hodnoty uvedené ve Smlouvě není na základě prognózy Komise z jara 2020 dočasné, jelikož podle prognózy zůstane schodek i v roce 2021 nad úrovní 3 % HDP.

Celkově lze říci, že plánovaný schodek v roce 2020 je nad referenční hodnotou 3 % HDP uvedenou ve Smlouvě a nikoli blízko k ní. Toto plánované překročení je podle vymezení ve Smlouvě a v Paktu o stabilitě a růstu považováno za výjimečné, nikoli však dočasné. Z analýzy tedy vyplývá, že kritérium schodku stanovené ve Smlouvě a v nařízení (ES) č. 1467/97 zjevně není splněno.

3. ROZHODUJÍCÍ FAKTORY

V čl. 126 odst. 3 Smlouvy se stanoví, že nesplňuje-li členský stát požadavky podle jednoho nebo žádného z těchto kritérií, Komise vypracuje zprávu. Uvedená zpráva rovněž „přihlédne k tomu, zda schodek veřejných financí překračuje veřejné investiční výdaje, jakož i ke všem dalším rozhodujícím faktorům včetně střednědobé hospodářské a rozpočtové pozice členského státu“.

Tyto faktory jsou dále upřesněny v čl. 2 odst. 3 nařízení (ES) č. 1467/97, který rovněž stanoví, že je třeba věnovat patřičnou pozornost „všem ostatním faktorům, které jsou podle názoru dotčeného členského státu rozhodující pro celkové posouzení souladu s kritérii schodku a dluhu a které členský stát sdělil Radě a Komisi“.

V současné situaci je dalším klíčovým faktorem, který je třeba vzít v roce 2020 v úvahu, hospodářský dopad pandemie COVID-19, která velmi výrazně ovlivňuje rozpočtovou situaci a vede k vysoce nejistému výhledu. Pandemie rovněž vedla k aktivaci obecné únikové doložky.

3.1 Pandemie COVID-19

Pandemie COVID-19 zapříčinila velký hospodářský otřes, který má v celé Evropské unii výrazný negativní dopad. Důsledky pro růst HDP budou záviset na době trvání pandemie i na tom, jaká opatření budou přijata na úrovni jednotlivých členských států a na evropské i celosvětové úrovni ke zpomalení jejího šíření, ochraně výrobních kapacit a podpoře agregátní poptávky. Státy již přijaly nebo právě přijímají rozpočtová opatření ke zvýšení kapacity systémů zdravotní péče a k poskytování pomoci obzvláště zasaženým jednotlivcům a odvětvím. Byla rovněž přijata významná opatření na podporu likvidity a další záruky. Na základě podrobnějších informací posoudí příslušné statistické úřady, zda mají tato opatření bezprostřední dopad na saldo veřejných financí, či nikoli. Tato opatření přispějí spolu s poklesem ekonomické aktivity k podstatně vyšším schodkům veřejných financí a zadlužení.

3.2 Střednědobá hospodářská situace

Reálný HDP Lotyšska v roce 2019 vzrostl o 2,2 % díky solidní soukromé spotřebě, i když růst investic a vývozu zpomalovaly. Podle prognózy Komise z jara 2020 se reálný HDP v roce 2020 sníží o 7 % vlivem pandemie COVID-19 a souvisejících opatření proti šíření nákazy. Očekává se, že v důsledku uzavření hranic a klesající zahraniční poptávky nejvíce utrpí investice a vývoz, zatímco spotřebě se bude dařit lépe než v jiných členských státech. Při posuzování toho, zda Lotyšsko v roce 2020 splní kritérium schodku, představuje prudký propad HDP zmírňující faktor.

Makroekonomické prognózy jsou velice nejisté, neboť dopad pandemie COVID-19 bude záviset na délce trvání a přísnosti omezujících opatření. Pandemie by mohla být závažnější a trvat déle, než se odhaduje, což by si vyžádalo přísnější a dlouhodobější opatření proti šíření nákazy. V odvětví výroby a stavebnictví nejsou žádná omezení na straně nabídky. V důsledku toho by se tato odvětví mohla ukázat jako odolnější, než se předpokládalo, pokud by se opět zvýšila poptávka. Postup oživení v Unii však nemusí být tak silný, jak očekávají prognózy, a také oživení v Lotyšsku by pak následkem toho mohlo trvat déle.

3.3 Střednědobá rozpočtová situace

Na základě údajů o plnění rozpočtu a prognózy Komise z jara 2020 se má za to, že strukturální schodek Lotyšska ve výši 1,7 % HDP v roce 2019 se při zohlednění povolené odchylky související s reformou zdravotnictví činící 0,5 % HDP blíží střednědobému cíli ve výši –1,0 % HDP, což poukazuje na soulad s požadavky Paktu o stabilitě a růstu.

Program stability předpokládá, že v roce 2020 se schodek veřejných financí zhorší na 9,4 %. Očekává se, že hospodářský útlum sníží daňové a nedaňové příjmy vládních institucí přibližně o 5 % HDP. Nárůst počtu nezaměstnaných a vyšší poptávka po dávkách v nemoci a dávkách sociální pomoci zřejmě povedou ke snížení HDP přibližně o 1 %. Dále se odhaduje, že opatření na podporu podniků a domácností zvýší schodek veřejných financí v roce 2020 o 3 % HDP. Opatření přijatá v reakci na krizi zahrnují možnosti odkladu úhrady daně až na tři roky, podporu příjmu pro nepracující zaměstnance a pro nezaměstnané, opatření na podporu likvidity a odvětvová podpůrná opatření. Většina stimulačních opatření má podle plánu skončit v roce 2021.

Podle jarní prognózy Komise by měl schodek veřejných financí v roce 2020 dosáhnout 7,3 % HDP. Předpokládá se zde podobný účinek stimulačních opatření, jako je tomu v programu

stability, ale očekává se nižší pokles zaměstnanosti a stejně tak i automatické stabilizátory na straně výdajů se v roce 2020 předpokládají na nižší úrovni. Rozdíly v makroekonomických a fiskálních výhledech dokládají, že je obklopuje vysoká nejistota.

3.4 Další faktory, na něž členský stát poukázal

Dne 15. května 2020 zaslaly lotyšské orgány v souladu s čl. 2 odst. 3 nařízení (ES) č. 1467/97 dopis, v němž uvedly rozhodující faktory. Hlavní faktory, které tyto orgány uvedly, již v zásadě pokrývá analýza obsažená v předchozích oddílech. Zejména lze říci, že překročení referenční hodnoty stanovené ve Smlouvě u schodku veřejných financí je dáno výlučně dopadem koronavirové krize.

4. ZÁVĚRY

Podle programu stability má schodek veřejných financí Lotyšska v roce 2020 stoupnout na 9,4 % HDP, což je nad referenční hodnotou 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě a nikoli blízko k ní. Plánované překročení referenční hodnoty je považováno za výjimečné, avšak nikoli dočasné.

V souladu se Smlouvou a Paktem o stabilitě a růstu byly v této zprávě rovněž posouzeny rozhodující faktory.

Vzhledem k tomu, že plánovaný schodek výrazně převyšuje 3 % HDP a překročení není dočasné, a s přihlédnutím ke všem rozhodujícím faktorům z analýzy celkově vyplývá, že kritérium schodku stanovené ve Smlouvě a v nařízení (ES) č. 1467/97 není splněno.